

ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਿੱਤਲ ਅਤੇ ਐਮ. ਜੈਪਾਲ ਜੇ. ਜੇ.

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, - ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ

ਬਨਾਮ

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ-ਜਵਾਬਦਾਰ

2010 ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 6 ਅਤੇ
ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.ਏ. 2010 ਦਾ ਨੰਬਰ 1167/DB

7 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2011

ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860—Ss. 302, ਆਈ 20-ਬੀ-ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ, 1959—
ਐੱਸ. 27(3) ਅਤੇ 30—ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਏ.ਕੇ.-47
ਰਾਈਫਲ ਨਾਲ 3 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਕਤਲ—ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਲਸ ਕਰਮਚਾਰੀ
ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਣ—ਲਗਭਗ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਿਕ
ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਘਟਨਾ—ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਪੁਲਿਸ ਕਰਮੀ ਵਿਚਕਾਰ
ਝਗੜੇ ਦਾ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ—ਤੀਜਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਬਜ਼ੀ ਵਿਕਰੇਤਾ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਗੋਲੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ
ਹੋਇਆ—ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਏ.ਕੇ.-47 ਬੰਦੂਕ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਹੋਈ—ਦੋਸ਼ੀ
ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਸੀ ਅਚਾਨਕ ਟਰਿਗਰਿੰਗ ਬੰਦ - ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ
ਸਕਦਾ ਕਿ ਬੰਦੂਕ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ
ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਸੀ-ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ
ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ-ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਦੇ ਦੋਸ਼-
ਇਸਤਗਾਸਾ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ
ਗਈ ਸੀ ਵਿਅਕਤੀ— ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ
ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਗਲਤ ਮੰਨੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ—ਪਹਿਲੇ
ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ—*ਏਕੇ-47
ਰਾਈਫਲ—ਇਕ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਹਥਿਆਰ— ਕੀ ਵਰਜਿਤ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ
ਹੈ—ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਕਿ AK-47 ਰਾਈਫਲ ਵਰਜਿਤ ਹਥਿਆਰ ਸੀ—ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ
ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਾ 27(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਆਰਮਜ਼ ਦੇ
ਤਹਿਤ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਐਕਟ - ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਵੀ 357 ਕਰੋੜ ਦੇ
ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਪੀਸੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ

ਤੀਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਫੜਿਆ ਗਿਆ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਲਗਭਗ 3.00 RM 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। PW1 ਦੇ ਘਰ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਧਮਕੀ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਬਿਉਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਿਕੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਲਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ 11)

ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਏ.ਕੇ-47 ਰਾਈਫਲ ਇੱਕ ਵਰਜਿਤ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਹਥਿਆਰ ਸੀ। ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ AK-47 ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ, 1959 ਦੀ ਧਾਰਾ 27(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਤਿਅੰਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਸਿਰਫ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(ਪਰਾ 13)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਏ.ਕੇ.-47 ਰਾਈਫਲ ਦੀ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਗਾਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ

ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਥਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ AK-47 ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਆਰਐਲ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 1959

(ਪਰਾ 14)

ਅੱਗੋਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਏ.ਕੇ.-47 ਰਾਈਫਲ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਜਾਨਾਂ ਲੈ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਏ.ਕੇ.-47 ਨਾ ਸੌਂਪੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਘਟਨਾ ਨਾ ਵਾਪਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਨੁੱਖੀ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬੇਕਸੂਰ ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਜਾਨ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਏ.ਕੇ.-47 ਹਥਿਆਰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟ ਸਕਦਾ।

(ਪਰਾ 16)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 357 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰੁ. ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਅਤੇ ਰੁ. ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਨੂੰ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ।

(ਪਰਾ 17)

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੰਜਰੀ ਨਹਿਰੂ ਕੌਲ, 20 JO ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1167-DB ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨੰਬਰ 6 ਦੇ 2010 ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਲਈ ਵਧੀਕ ਏ.ਜੀ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ/ਡਾ. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਰਾਜ।

ਵਿਨੋਦ ਘਈ, 2010 ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨੰਬਰ 6 ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ-ਜਮੇਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਕੀਲ.

ਐੱਮ. ਜੈਪਾਲ, ਜੇ.

(1) ਚਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੌਥੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਕੁਲਵਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਗੌੜਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਮੇਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਤੇ

ਤੀਜਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਪਰਮਜੀਤ

ਕੌਰ, ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜੋ ਆਰ ਨੇਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਸਨ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302/120-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ।
ਉਮਰ ਕੈਦ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। 5000 ਅਤੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ।
ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ 2010 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1167-ਡੀ.ਬੀ .
ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ ।
ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਕਤਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ

ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੰਸਕਰਣ

(2) (a) PW1 LI ਅਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਮ੍ਰਿਤਕ ਭਗਵੰਤ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸੀ)
ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ। ਉਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ

ਜੇ

ਰੋਡ, ਨਿਉ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨਗਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ। PW1 ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਲਜ਼ਮ

ਜੇ

ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਸੂਬੇਦਾਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਲੜਕਾ ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਪੁਲੀਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਵਾਰਦਾਤ ਤੋਂ ਕਰੀਬ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਮੂਲੀ ਤਕਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ।

ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ.

117 ਮਿਤੀ 29 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 341.294 ਅਤੇ 509 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.

ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਆਸਾਨੀ

ਸੀ

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਖਲ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(1) 4 ਜੁਲਾਈ 2009 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਜੀਜਾ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.2 ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਗਏ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਉਸ ਦੇ

ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਸਾਈਕਲ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਮਾਰਨ 'ਤੇ ਝਿੜਕਿਆ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਜਵਾਬੀ ਫਟਕਾਰ ਮਿਲੀ। ਹੋਅਰ ਡ੍ਰੈਸਿੰਗ ਸੈਲੂਨ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਪੀਡਬਲਿਊ 1 ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀ ਡਬਲਿਊ 2 ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆ ਗਏ। ਉਕਤ ਦਿਨ ਦੁਪਹਿਰ ਕਰੀਬ 3 ਵਜੇ ਏ. ਮੁਲਜ਼ਮ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। PW1 ਨੇ ਧਮਕੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹਲਕੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਿਆ। 1

(2) ਉਸੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 9.20 ਵਜੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 1 ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 2 ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਹੋਅਰ ਡਰੈਸਿੰਗ ਸੈਲੂਨ ਵਿੱਚ ਗਏ। ਬਿਜਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੈਲੂਨ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਸੈਲੂਨ ਦਾ ਸ਼ਟਰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਸਬਜ਼ੀ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਪੁੱਜੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਕਰੀਬ 15 ਮਿੰਟ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਏ ਤਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਵੱਲ ਵਧੇ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸਕੂਟਰ 'ਤੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਸਕੂਟਰ 'ਤੇ ਹੈਲਮੇਟ ਪਾ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਆਈਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਅਸਾਲਟ ਰਾਈਫਲ ਤੋਂ ਅਨੋਵਾਹ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪੀਡਬਲਿਊ 3 ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਸਬਜ਼ੀ ਵਿਕਰੇਤਾ, ਕਲੰਡਰਹਾਦ ਨੂੰ ਅੱਗ ਨਾਲ ਸੱਟ ਲੱਗੀ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਲਿੰਦਰ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸਕੂਟਰ ਉਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰਾਈਫਲ ਸਮੇਤ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਨੰਬਰ 100 ਡਾਇਲ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਥਾਣੇ ਗਏ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ PW13 ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗੁਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਲਏ ਸਾਬਕਾ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪੀ.ਏ. Ex.PA ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਰਸਮੀ FIR ਸਾਬਕਾ. PA/2 ਐਸਆਈ ਦੇਸ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(3) ਪੀ ਡਬਲਯੂ 13 ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗੁਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਤਿੰਨ ਲਾਸ਼ਾਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਮੋਟਾ ਸਾਈਟ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸਾਬਕਾ. ਪੀ.ਓ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਲਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ

ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ। ਪੀ.ਪੀ., ਸਾਬਕਾ PQ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਪੀ.ਆਰ. ਉਸ ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਮਿੱਟੀ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ। ਸਕੂਟਰ ਵਾਲਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ PB-1 O-AM- 9865 Ex.P4, ਖਾਲੀ ਖੋਲ Ex.P42 ਕਾਰਤੂਸ Ex.P45 ਅਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਮਿੱਟੀ Ex. ਪੀ 56 ਤੋਂ ਐਕਸ ਪੀ 58 ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 13 ਨੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

(4) ਸੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਹਸਪਤਾਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.20 ਡਾ. ਜੇ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.3 ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 4 ਜੁਲਾਈ, 2004 ਨੂੰ ਰਾਤ 10.30 ਵਜੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਜ਼ਖਮੀ ਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਸੱਟ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਾਈ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਸੀ

ਸੱਜੇ ਅਤੇ ਖੱਬੀ ਬਾਂਹ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਜ਼ਖਮ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੱਡੀ ਦੀ ਸੱਟ ਦੇ. ਇਹ ਸੱਟਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਨੂੰ PW20 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ "ਆਮ ਹਥਿਆਰਾਂ-ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ"।

(5) ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.24 ਬਿਮਲ ਕੁਮਾਰ ਸੀਨੀਅਰ ਕਲਰਕ ਸੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਹਸਪਤਾਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸਨੇ ਜ਼ਖਮੀ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.4 ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਬਕਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ. PAQ, PW4 ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ MLR ਜਿਸ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਦੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੱਡੀ ਦੇ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਸਟਰਨਮ ਤੱਕ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਗੋਲੀ ਲੱਗੀ ਸੀ।

(6) ਪੀਡਬਲਯੂ 8 ਡਾ. ਯੂ.ਐੱਸ. ਸੂਚ ਨੇ 5 ਜੁਲਾਈ 2004 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9.30 ਵਜੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਸ਼ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਲੇ:-

- (7)) ਇਨਲੇਟ ਜ਼ਖਮ 0.75x0.75 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਮੱਧ 'ਤੇ ਸਕੈਪੁਲਾ ਅਬੋਡਡ ਅਤੇ ਇਨਵਰਟੇਡ ਅਤੇ ਲੇਸਰੇਟਿਡ ਹਾਸ਼ੀਏ ਨਾਲ। ਖੋਜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਟੁੱਟ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਖੱਬੀ ਖੋਪੜੀ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਖਮ ਸਿਰਫ ਡੂੰਘਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਲੂਰੇ ਅਤੇ ਫੇਫੜਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਸੱਟ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ.
- (2) ਆਊਟਲੈਟ ਜ਼ਖਮ 1.5 x 1 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਖੱਬੇ ਹੰਸਲੀ ਦੇ ਮੱਧਮ ਸਿਰੇ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਹੇਠਾਂ ਡੂੰਘੀ ਗੁਫਾ।
- (3) ਇਨਲੇਟ ਜ਼ਖਮ ਲੇਸਰੇਟਿਡ ਮਾਰਜਿਨ 0.75 ਸੈ.ਮੀ. x 0.75 ਸੈ.ਮੀ., ਖੱਬੀ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਘਟੀਆ

ਕੋਣ 'ਤੇ ਘਟਾਏ ਅਤੇ ਉਲਟੇ ਮਾਰਜਿਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਜ਼ਖਮ ਦਾ ਟ੍ਰੈਕ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਲ, ਪਲੂਰੇ ਅਤੇ ਫੇਫੜੇ ਅਤੇ ਛਾਤੀ ਵਿਚ ਖੂਨ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੱਟ ਨੰਬਰ 4 ਨਾਲ ਸੰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ।

- (4) 2×1.5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੇ ਲੇਸਰੇਸ਼ਨ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵਾਲਾ ਆਊਟਲੇਟ ਜ਼ਖਮ ਲੈਰੀਕਸ ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਚੀਆ ਦੇ ਲੇਕਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਪਰਾ ਸਟਰਨਲ ਨੌਚ 'ਤੇ ਓਵਰਟੇਡ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨਾਲ।
- (5) ਇਨਲੇਟ ਜ਼ਖਮ 0.75×0.75 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਇੰਚ ਹੇਠਾਂ ਸੱਟ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਨਾਲ ਉਲਟਾ, ਅਬ੍ਰੇਡਡ ਅਤੇ ਲੇਸਰੇਟਡ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨਾਲ ਟ੍ਰੈਕ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਵਿਸੇਰਾਸ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਟ ਨੰਬਰ 6 ਰਾਹੀਂ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- (6) ਜਖਮ $2 * 1 - 1/4$ ਸੈ.ਮੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਸੱਜੇ ਕਲੈਵਿਕਲ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਧੱਬੇ ਹੋਏ ਖੂਨ ਦੇ ਨਾਲ.
  - (7) ਇਨਲੇਟ ਲੇਸਰੇਟਿਡ ਜ਼ਖਮ 0.75×0.75 ਸੈ.ਮੀ. ਖੋਜ ਟ੍ਰੈਕ 'ਤੇ ਸੱਜੇ ਪੋਸਟਰੀਅਰ ਐਕਸੀਲਰੀ ਲਾਈਨ 'ਤੇ ਉਲਟੇ ਅਤੇ ਘਟਾਏ ਗਏ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਪਰ ਵੱਲ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਮੋਢੇ ਦੀ ਐਨਟੀਰੀਓ ਉੱਚੀ ਸਤਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੱਜੇ ਮੋਢੇ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਹਿਊਮਰਸ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਸਿਰੇ ਦਾ ਟ੍ਰੈਕਚਰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਆਇਆ। ਸੱਟ ਨੰਬਰ 8 ਤੋਂ ਬਾਹਰ.
  - (8) ਇਨਲੇਟ ਲੇਸਰੇਟਿਡ 2×1.5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਸੱਜੇ ਮੋਢੇ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਉੱਚੀ ਸਤਹ 'ਤੇ ਈਵਰਟੇਡ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ।
  - (9) ਇਨਲੇਟ ਲੇਸਰੇਟਿਡ 2.7×2.7 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਹੋਵੇਗਾ ਉਲਟਾ ਅਤੇ ਘਟੀਆ ਮਾਰਜਿਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੇਠਲੇ ਸੱਜੇ ਸਕੈਪੂਲਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਖੋਜ ਟਰੈਕ 'ਤੇ ਉਪ-ਚੁਟਕੀ ਨਾਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੱਟ ਨੰਬਰ 10 ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ।
  - (10) ਸੱਜੇ ਸੁਪਰਾ ਕੋਪੂਲਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਆਊਟਲੇਟ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨਾਲ 1×1 ਸੈ.ਮੀ.
  - (11) ਇਨਲੇਟ ਲੇਸਰੇਟਿਡ ਜ਼ਖਮ 0.75×0.75 ਸੈ.ਮੀ. ਖੱਬੇ ਗੁਰਦੇ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਉਲਟੇ ਅਤੇ ਅਬਰੇਡਡ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਟ੍ਰੈਕ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੰਜਰੀ ਨੰਬਰ 12 ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ।
  - (12) ਪੇਟ ਦੇ ਮੱਧ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ $1 - 1/4 \times 1$ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦਾ ਆਊਟਲੇਟ ਲੇਸਰੇਟਿਡ ਜ਼ਖਮ, ਉਲਟੇ ਹੋਏ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨਾਲ।

- (13) ਸੱਜੇ ਮੋਢੇ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਲੰਬਕਾਰੀ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਜ਼ਖਮ $4-1/2 \times$ ਚਮੜੀ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਕੋਏਗੂਲੇਟਿਡ ਬੇਸ ਨਾਲ।
- (14) ਸੱਜੇ ਪੈਰੀਟਲ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਜਮ੍ਹਾ ਅਧਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਲੰਬਕਾਰੀ ਜ਼ਖਮ $2.5 \times 1/3 \times$ ਸਬਕੁਟੇਨੀਅਸ ਡੂੰਘਾ।
- (15) $4.5 \times 1/2 \times$ ਉਪ-ਕਟੀਨੀਅਸ ਡੂੰਘੇ ਜ਼ਖਮ ਖੱਬੇ ਅਲਨਾਸੀ 'ਤੇ, ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ, ਠੋਡੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਤਿੱਖਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(h) ਉਸੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ 10.30 ਵਜੇ ਉਸ ਨੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਲੇ:-

“1. ਇਨਲੇਟ ਲੇਸਰੇਟਿਡ $0.75 \times 0.75 \text{cm}$ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੱਜੇ ਗੱਲੂ 'ਤੇ ਉਲਟੇ ਅਤੇ ਘਟਾਏ ਹੋਏ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨਾਲ। ਟ੍ਰੈਕ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਖਿਤਿਜੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੁਬਾਨੀ ਖੋਲ ਦੇ ਅਧਾਰ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਨਾਲ

ਗਰਦਨ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਖੱਬੇ ਕੰਢੇ ਅਤੇ ਕੈਰੋਟਿਡ ਵੈਸਲਜ਼ ਅਤੇ ਅਨਾੜੀ ਦੀ ਜ਼ਖਮ ਅਤੇ ਸੱਟ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ।

2. ਆਉਟਲੈਟ ਲੇਸਰੇਟਿਡ ਜ਼ਖਮ $2.5 \times 1.1/4$, ਜੋ ਕਿ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਖੂਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਡੀਬਲ ਦੇ ਸਹੀ ਕੋਣ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਹੇਠਾਂ ਟਾਲਿਆ ਮਾਰਜਿਨ ਦੇ ਨਾਲ।
3. ਇਨਲੇਟ ਲੇਸਰੇਟਿਡ 0.75×0.75 ਸੈ.ਮੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਸੱਜੀ ਪੋਸਟਰੀਅਰ ਲਾਈਨ ਐਕਸੀਲਰੀ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵਿਭਾਜਨ ਟ੍ਰੈਕ 'ਤੇ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਅਤੇ ਸਬਕਿਊਟੇਨੀਅਸ 'ਤੇ ਘਟਾਏ ਅਤੇ ਉਲਟੇ ਮਾਰਜਿਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸੱਟ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ।
4. ਸੱਜੇ ਸੂਪਰਾ ਸਕੈਪੁਲਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ $1.5 \times 1/1/4$ ਲੇਕਰੇਟਿਡ ਜ਼ਖਮ।
5. ਇਨਲੇਟ ਲੇਸਰੇਟਿਡ ਜ਼ਖਮ $0.75 \times 0.75 \text{cm}$ ਇਸ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ iliac crest ਦੇ ਉੱਪਰ ਸੱਜੇ ਕਮਰ ਦੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਸੂਟ 'ਤੇ ਉਲਟੇ ਅਤੇ ਅਬਰਾਏਡ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਟਰੈਕ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੱਟ ਨੰਬਰ 6 ਦਾ ਕੱਟ ਆਇਆ।
6. ਖੱਬੇ ਸਕੈਪੁਲਰ ਦੇ ਘਟੀਆ ਕੋਣ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਖੱਬੇ ਸਕੈਪੁਲਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ 1.5×1 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦਾ ਜ਼ਖਮ ਹੈ।”

1.) ਉਸ ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਕੁਲਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਸ਼ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਲੇ:-

- "1. ਸਕੈਪੁਲਾ ਦੇ ਘਟੀਆ ਕੋਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਖੱਬੇ ਇਨਫਰਾ ਸਕੈਪੁਲਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਘਟਾਏ ਅਤੇ ਉਲਟੇ ਮਾਰਜਿਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਨਲੇਟ ਲੇਸਰੇਟਿਡ ਜ਼ਖਮ 0.75*0.75cm।
2. ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਗਰਦਨ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਕਾਰ ਦੇ 1.5 ਲੋਬਿਊਲ ਦੇ ਨਾਲ 2.5*2 ਦਾ ਜ਼ਖਮ 2.5*2 ਹੈ।
3. I .Accrated ਜ਼ਖਮ 1,5*!/2* ਮਾਸਪੇਸ਼ੀ ਡੂੰਘੀ ਲੇਟਵੀਂ ਸੱਜੇ ਨੱਕੜੀ ਦੇ ਮੱਧ 'ਤੇ ਹੈ। ਪੇਂਡ ਅਤੇ ਅੰਡਰਵੀਅਰ ਦਾ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਟੌਮ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 12 ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਮਰੇਜ ਅਤੇ ਸਦਮੇ ਕਾਰਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰਟਮ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਕਪੜੇ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.13 ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗੁਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸੀ) ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.22 ਡਾ. ਕਰਨਬੀਰ ਗੋਇਲ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.23 ਡਾ. ਸੁਧਾ ਵਾਸੂਦੇਵ ਅਤੇ ਡਾ. ਸਰਵਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਡਾਕਟਰੀ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਹਮਲਾਵਰ ਵਤੀਰਾ ਦਿਖਾਇਆ।

(k) PW-5 HC ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸ਼੍ਰੀ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਐਸ.ਪੀ (ਡੀ) ਲੁਧਿਆਣਾ ਦਾ ਗੰਨਮੈਨ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਦੇ ਏਐਸਆਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋ ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਹ ਰੌਂਦ ਸਮੇਤ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰ ਏ.ਕੇ 47 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.7 ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ, ਸ਼ਾਸ਼ਤਰੀ ਨਗਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਜਨਰੇਟਰ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ 4 ਜੁਲਾਈ 2004 ਨੂੰ ਰਾਤ 8 ਤੋਂ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ ਜਨਰੇਟਰ ਰਾਹੀਂ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਬੱਲਬ ਰੋਸ਼ਨੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਸਕੂਟਰ ਬੇਅਰਿੰਗ ਨੰਬਰ ਪੀ.ਬੀ.-10-ਏ.ਯੂ.-3017 ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਉਧਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਬਜ਼ੀ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਮੰਡੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.13 ਨੇ ਤਫਤੀਸ਼ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਬਾਕੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 319 ਸੀਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੀ.ਸੀ. ਬੇਸ਼ੱਕ ਚੌਥਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਕਰੀਮੀਨਲ ਪੀ.ਸੀ ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ

ਏ ਆਈ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ:

3. (a) ਉਹ 1989 ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੰਨਮੈਨ ਵਜੋਂ ਬੇਦਾਗ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਅਤੇ ਕੇਸਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਹੈਲਮੇਟ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ 4 ਜੁਲਾਈ 2004 ਨੂੰ ਬਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਬਦਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਸਕੂਟਰ ਲੈ ਲਿਆ। 4 ਜੁਲਾਈ, 2004 ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੋਤੇ-ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਉਸਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਸਦੇ ਘਰ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਰਾਤ ਕਰੀਬ 9.30 ਵਜੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੇ ਜੀਟੀ ਰੋਡ ਤੋਂ ਸੁਭਾਸ਼ ਨਗਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸਕੂਟਰ ਮੋੜ ਲਿਆ। ਪੀਐਸਈਬੀ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਬਿਜਲੀ ਕੱਟ ਕਾਰਨ ਬਿਜਲੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ। ਸੜਕ ਅਸਮਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਠਾਂ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਏ.ਕੇ 47 ਰਾਈਫਲ ਬੰਦ ਸੀ। ਉਹ ਭੁੱਲ ਗਿਆ

ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਕ ਕਰਨ ਲਈ। ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਉਸਦਾ ਸਕੂਟਰ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਨੇੜੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਬਣੇ ਉੱਚੇ ਮੈਨ ਹੋਲ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਸਬਜ਼ੀ ਖਰੀਦ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਕੂਟਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿੱਡ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਬੰਦੂਕ ਦਾ ਟਰਿੱਗਰ ਕਵਰ ਸਕੂਟਰ ਦੇ ਬਰੇਕ ਲੀਵਰ ਵਿਚ ਫਸ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਾਈਫਲ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਉੱਠ ਕੇ ਟਾਈਗਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ। ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਉੱਥੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ। ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਨੂੰ ਭਾਂਪਦਿਆਂ ਉਹ ਸਕੂਟਰ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਕੇ ਰਾਈਫਲ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਧਾ ਸੀਆਈਏ ਸਟਾਫ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਉੱਥੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਦੱਸੀ ਅਤੇ ਰਾਈਫਲ, ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਅਤੇ ਕਾਰਤੂਸ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ। PW-1 ਅਤੇ PW-2 ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਨਤਕ ਰੋਸ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ: ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਏ-2 ਦੋਸ਼ੀ ਸੰਪੂਰਾ ਸਿੰਘ ਏ-3 ਦੋਸ਼ੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ

(ਬੀ) ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਝੂਠਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੋਤੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਬੇਕਸੂਰ ਪਾਏ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਚੀ ਗਈ ਸੀ।

ਰੱਖਿਆ ਸਬੂਤ:

(b) DW-1 ਅਨਿਲ ਚੋਪੜਾ। PSEB ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅੱਪਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਕਲਰਕ ਨੇ 4 ਜੁਲਾਈ, 2004 ਨੂੰ 21:31 ਘੰਟੇ ਤੋਂ 22:05 ਤੱਕ ਬਿਜਲੀ ਕੱਟ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। DW-2 ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ DW-6 ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਡੀਡਬਲਯੂ-3 ਮਨਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਹਨੇਰਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਰੱਲਾ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਕੂਟਰ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। DW4 HC-ਜਗੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ DW5 C-ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ DW4 ਨੂੰ PW7 ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ 4 ਜੁਲਾਈ, 2004 ਨੂੰ ਰਾਤ 10.20 ਵਜੇ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਜੀ.ਟੀ ਰੋਡ 'ਤੇ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ 'ਚ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ।

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ:

(s) (a) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 2 ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।

ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾਹੀ ਵਾਲੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਸੱਟ ਨਾਲ ਹਾਰਮੀਸਾਈਡ ਮੌਤ:

(b) (a) PW-1 ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ PW-2 ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਹੁਰਾ ਹੈ, ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਮੌਤ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ/ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(c) ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.11 ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਰਾਤ 9.45 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਾਇਰਲੈੱਸ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਰਸਤੇ 'ਚ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਏ.ਕੇ.47 ਰਾਈਫਲ ਐਕਸ ਪੀ 4 ਸਮੇਤ ਕਾਬੂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਬੰਧਿਤ ਰਿਕਵਰੀ ਮੀਮੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ. ਪੀ.ਜੇ.

(d) ਡਾ: ਯੂਐਸ ਸੂਚ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲੇ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਪਾਏ ਗਏ, ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸੱਟਾਂ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। . ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਪੱਖ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਬੇਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੀ.ਸੀ. ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸਦੀ ਏਕੇ 47 ਰਾਈਫਲ ਦੁਆਰਾ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ। ਪਰ ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਜੋ ਆਖਰਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਬਚਾਅ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(e) ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੀ ਮੌਤ ਏ.ਕੇ. 47 ਰਾਈਫਲ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ।

ਕਤਲ ਦਾ ਇਰਾਦਾ

(7) (a) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਜੋ ਕਿ ਸਬਜ਼ੀ ਵਿਕਰੇਤਾ ਸੀ, ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਅਲ ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸਾਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਪੀਡਬਲਯੂਐਲ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਸੀ।

(b) ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਸਾਲ 2002 ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਤੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਤਤਕਾਲੀ ਕਾਰਨ, ਅਰਥਾਤ, ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਗਏ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਨਾਲ PW1 ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਗਏ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਮਾਰਨ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਝਗੜਾ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਅਤੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 2 ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦੁਪਹਿਰ 2.00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੋਅਰ ਡਰੈਸਿੰਗ ਸੈਲੂਨ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(c) ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਰੀਬ 2 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਸ ਦੇ ਲੜਕੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਾਮੂਲੀ ਤਕਰਾਰ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪਤਵੰਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮਾਮਲਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਬੂਤ of PW1 ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਹੈ। PW17 C-ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 29 ਮਾਰਚ 2002 ਨੂੰ 341,294 ਅਤੇ 509 IPC ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 117 ਦਰਜ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਵਜੋਂ ਮਾਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। PW8/E. PW17 ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਜਰਨੈਲ 1 ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਦੀ ਘਟਨਾ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੱਗਾ ਜ਼ਖਮ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਕਰੀਬ ਡੇਢ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਸੀ।

(d) ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਉਕਸਾਉਣ ਲਈ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.2 ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵੱਲ ਵਧੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸੀ. ,ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਮੋਟਰ-ਸਾਈਕਲ ਆ ਕੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਦੇ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਕਤਲ 4 ਜੁਲਾਈ 2004 ਨੂੰ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 9.20 ਵਜੇ ਹੋਇਆ ਹੈ।

(e) ਬੇਸ਼ੱਕ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਲਈ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਹੋਅਰ ਡਰੈਸਿੰਗ ਸੈਲੂਨ ਸੀ। ਉਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਸੈਲੂਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਹਰ ਕਾਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਲੱਗਿਆ। PW-2 ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਹੁਰਾ ਸੀ। ਆਖ਼ਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜਵਾਈ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਲਈ PW-1 ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਜਵਾਈ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ PW 1 ਅਤੇ PW-2 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲੇ ਗਏ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਬੂਤ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਘਟਨਾ ਡੇਢ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈਣ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਸੀ।

(f) ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ਾ ਸੀ।

ਮੌਕੇ ਦੇ ਗਵਾਹ

(8) (a) PW1 ਅਤੇ PW2 ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਵਾਲ ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ ਸੈਲੂਨ 'ਤੇ ਉਤਰੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਪਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.2 ਨੂੰ ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਕੇ ਸਬਜ਼ੀ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਜਾ ਵੜਿਆ। ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 1 ਅਤੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 2 ਨੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਬਜ਼ਾਰ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੋ ਸਕੂਟਰ 'ਤੇ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਏ.ਕੇ.-47 ਰਾਈਫਲ ਨਾਲ ਫਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਪੀਡਬਲਿਊ 3 ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਪਰ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਗਲਾ ਸੰਸਕਰਣ ਸੀ ਕਿ ਸਕੂਟਰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਏ.ਕੇ.-47 ਰੀ ਫਲਾਈ ਲੈ ਕੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ।

(b) ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ. ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਟਮੈਂਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਬਹੁਤ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। PC ਇਹ ਉਸਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਕੂਟਰ 'ਤੇ ਬਜ਼ਾਰ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਹਨੇਰਾ ਸੀ। ਸਕੂਟਰ ਉੱਚੇ ਹੋਏ ਮੈਨ-ਹੋਲ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਅਤੇ ਏ.ਕੇ.-47 ਰਾਈਫਲ ਨਾਲ ਫਾਇਰਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਟਰਿਗਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਸਕੂਟਰ ਦੇ ਬਰੇਕ-ਲੀਵਰ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਏ.ਕੇ.-47 ਬੰਦੂਕ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਕਲੀ ਰੂਪ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਏ.ਕੇ.-47 ਬੰਦੂਕ ਤੋਂ ਅਚਾਨਕ ਗੋਲੀ ਚੱਲੀ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਕਿ ਏ.ਕੇ.-47 ਹਥਿਆਰ ਦਾ ਟਰਿਗਰ ਕਵਰ, ਜੋ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਕੂਟਰ ਦੇ ਬਰੇਕ-ਲੀਵਰ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਾਈਫਲ ਨਾਲ ਅਚਾਨਕ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਟਰਿਗਰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਪਹਿਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਤਰਕ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਡੇਢ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 2 ਵਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਰਾਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਅਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦੂਕ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਰੀਜ਼ਿਸ਼ ਸੀ। ਅਚਨਚੇਤ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਉਪਜਾਊ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(c) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ PW1 ਅਤੇ PW2 ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਅਸਲ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹ PW3 ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। PW1 ਅਤੇ PW2 ਦਾ ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਦਾ ਹਰ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਦਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਕੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਰਾਤ 10.50 ਵਜੇ ਹੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਇਸ ਲਈ, ਅਧੀਨਗੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਲੱਭੀ ਸੀ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ PW1 ਅਤੇ PW2 ਜੋ ਘਟਨਾ ਦੇ ਅਸਲ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸਨ, ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ।

(d) ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਗਈ। ਪਰ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਜਨਰੇਟਰ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.7 ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ 4 ਜੁਲਾਈ, 2004 ਨੂੰ ਰਾਤ 8 ਤੋਂ 10 ਵਜੇ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਜਨਰੇਟਰ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਮੰਡੀ ਜਗਮਗਾਉਂਦੀ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 4 ਜੁਲਾਈ 2004 ਨੂੰ ਰਾਤ 9.20 ਵਜੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। 4 ਜੁਲਾਈ 2004 ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.7 ਨੇ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਟੈਲੀਫੋਨ ਨੰਬਰ 100 ਡਾਇਲ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। PW-1 ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਗੇ ਕਿ PW7 ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਜਨਰੇਟਰ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੁਆਰਾ ਰੋਸ਼ਨੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ PW 1 ਅਤੇ PW2 ਦੁਆਰਾ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(e) ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ PW 1 ਦੁਆਰਾ 10.50 RM ਤੇ ਪੀੜਤ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਸੁਨੇਹੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। toPW13 ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗੁਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਸੁਨੇਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚੇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਛੋਟੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਹਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਖੁਦ ਹੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਅਤੇ ਤੀਹ ਮਿੰਟ ਦੇ ਅੰਦਰ, PW1 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ PW13 ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। PW 1 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ

ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸਲਈ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ PW1 ਦੁਆਰਾ ਪੀੜਤ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਗੰਜਾ ਸੁਨੇਹਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(f) ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਪੋਰਟ ਲਕਵਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਪਹਿਲੀ ਐਫਆਈਆਰ 5 ਜੁਲਾਈ, 2004 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 00.05 ਵਜੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਪੋਰਟ 5 ਜੁਲਾਈ, 2004 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 8.15 ਵਜੇ ਲਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਗੋਲੀ ਉਸ ਦੀ ਏਕੇ-47 ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਕਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ੀ ਕਹਾਣੀ ਬਣਾਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੱਖ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ. ਪੀਸੀ ਸਾਨੂੰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਘੜਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

(g) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦੂਕ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਝੁਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਤਾਂ ਹੀ ਲੱਗ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੇਕਰ ਹਥਿਆਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਅੱਖ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਜਿਹੀ ਅਜੀਬ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ, ਇੱਕ ਗੁੱਡੀ ਜੋ ਇੱਕ ਪੋਲ ਨਾਲ ਕੱਸ ਕੇ ਬੱਝੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਗੋਲੀ ਦੇ ਸ਼ਾਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਸੱਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਰਸਾਲੇ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪਹਿਲੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣੀ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਪਾਟ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਗੋਲੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸੱਟਾਂ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ।

(h) ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 1 ਅਤੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 2 ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਖ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਦਾ ਹਰ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੌਕੇ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਡੱਬ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(i) PW3 ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ PW4 ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਲੱਗੀ ਸੀ, ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਤੱਥ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਜਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

(j) ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, PW3 ਅਤੇ PW4 ਨੇ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਪਿੰਨ-ਪੁਆਇੰਟ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ, ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

(k) ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਕਾਰਨ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਅਚਾਨਕ ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਈਆਂ, ਜੋ ਘਟਨਾ ਸਮੇਂ ਬਾਕੀ ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਨੂੰ ਸਬਜ਼ੀ ਵੇਚ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ

(9) (ਏ) ਸੀ.ਆਈ.ਏ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.11 ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਾਤ 9.45 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਅਤੇ ਰਸਤੇ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਸਮੇਤ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਪੀ-4 ਏਕੇ 47 ਰਾਈਫਲ ਅੰਡਰ ਰਿਕਵਰੀ ਮੀਮੋ ਸਾਬਕਾ. ਪੀ/ਜੇ ਬੇਸ਼ੱਕ, ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ ਸਮੇਤ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ PW11 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਹਥਿਆਰ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਕਹਾਣੀ ਘੜਨ ਦਾ ਕੋਈ

ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਹਥਿਆਰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਾਰਨ ਐਕਸ. ਪੀ.-4 ਏ.ਕੇ.-47 ਰਾਈਫਲ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਕੋਲ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੀ ਹੈ।

ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਹਮਲਾਵਰ ਵਿਵਹਾਰ

(10) (a) P W22 ਡਾ. ਕਰਨਬੀਰ ਗੋਇਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਹਮਲਾਵਰ ਵਿਵਹਾਰ ਦਿਖਾਇਆ। ਪੀਡਬਲਯੂ 23 ਡਾ. ਸੁਧਾ ਵਾਸੂਦੇਵ ਨੇ ਵੀ ਪੀਡਬਲਯੂ 22 ਦੀ ਰਾਏ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਹਮਲਾਵਰ ਵਿਵਹਾਰ **ਇਪਸੋ ਫੈਕਟੋ** ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਮੱਸਿਆ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਘਟਨਾ ਸਮੇਂ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚੁਣਿਆ ਕਿ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਹਮਲਾਵਰ ਵਿਵਹਾਰ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ।

(ਅ) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ, ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਕਤਲ IPC ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ।

ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸਿਧਾਂਤ

(11) (a) ਇਲੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ। ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਅਨੁਮਾਨ ਸੰਭਵ ਹੈ ਤਾਂ **ਯੋਗੋਸ਼ @ ਸਚਿਨ ਜਗਦੀਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਓ।** ਜੋਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1)।

(b) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਥੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ। ਉਹ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ PW1 ਦੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜੇ- ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਲਈ ਦੁਪਹਿਰ 3.00 ਵਜੇ PW1 ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਸੂਬੇਦਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਬੰਦੂਕ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕੋਲ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸੀ, ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਦੋਸ਼ੀ ਜੋ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਸੂਬੇਦਾਰ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈ ਲਈ ਸੀ।

(c) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਇਸ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ PW1 ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਦੁਪਹਿਰ 3.00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਧਮਕੀ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਸ਼ੱਕੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

(I) 2008 (2) RCR' (ਅਪਰਾਧਿਕ) 896

ਇਸਤਰਾਸਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਲਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ 1959 ਦੀ ਧਾਰਾ 27 (3) ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ:

(12) (a) ਕਦੇ ਵੀ ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 (3) ਅਧੀਨ ਦੰਡ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। 1959, ਆਓ ਅਸੀਂ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (i) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਈਏ ਜੋ "ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਹਥਿਆਰ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਰਜਿਤ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਫਾਇਰ-ਹਥਿਆਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਟਰਿੱਗਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਛੱਡੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਟਰਿੱਗਰ ਤੋਂ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਵਾਲੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਜਿਤ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ, ਆਓ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੰਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਉਕਤ ਪ੍ਰਵਾਨਾਇਕ ਪੜ੍ਹੇਗਾ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਰਜਿਤ ਹਥਿਆਰ ਜਾਂ ਵਰਜਿਤ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 313 ਸੀਆਰਐਲ ਤਹਿਤ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੀਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਏਕੇ-47 ਰਾਈਫਲ ਇੱਕ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਹਥਿਆਰ ਸੀ ਜੋ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦਾ ਡਿਸਚਾਰਜ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਟਰਿੱਗਰ ਤੋਂ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 313 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੀਸੀ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਇਕਮਾਤਰ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਵਰਜਿਤ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ AK-47 ਹਥਿਆਰ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਹਥਿਆਰ ਸੀ ਜੋ ਟਰਿੱਗਰ ਤੋਂ ਦਬਾਅ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਤੱਕ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਛੱਡ ਸਕਦਾ ਸੀ।

(b) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਕਿਸਮ ਬਾਰੇ ਐਫਐਸਐਲ ਰਿਪੋਰਟ ਬਿਲਕੁਲ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ, ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(c) **ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਿਆਸੂਦੀਨ ਖ਼ਾਨ ਉਰਫ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਗਿਆਸੂਦੀਨ ਖ਼ਾਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ:**

“(21) ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਕਸਦ ਲਈ ਸਟੇਨ-ਗੈਨ ਅਤੇ ਐਸਐਲਆਰ ਦੀ

ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਰਤੋਂ ਗਏ ਹਥਿਆਰ, ਅਰਥਾਤ, ਸਟੈਨਗਨ ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਦੇ S2 (1)(i) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ "ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਹਥਿਆਰਾਂ" ਦੇ ਵਰਣਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਜੈਂਟ ਮੇਜਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸਨ। ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਰਾਮ ਪਾਂਡੀ ਦੀ ਸਟੇਨ ਗੰਨ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਧਾਰਾ 2(1)(i) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇੱਕ ਮਨਾਹੀ ਵਾਲਾ ਹੱਥ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਧਾਰਾ 27 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਅਤਿਅੰਤ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਐਨਐਸ ਐਕਟ, 1959 ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਟੇਨ-ਗਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸਟੇਨ-ਗੰਨ ਵਰਜਿਤ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਤ ਦੀ ਅਤਿਅੰਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ **ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ**, (3) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ:

(d) . ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰ ਜਾਂ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਈਫਲ "ਏਕੇ 47", ਕਥਿਤ ਹਥਿਆਰ, ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਚਾਲੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਟਰਿਗਰ ਦੇ ਪੁੱਲ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਲਈ, ਰਿਗਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਛੱਡਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਖਿੱਚਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰ, ਅਰਥਾਤ ਰਾਈਫਲ "ਏਕੇ 47" ਵਰਜਿਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

(2) ਏਆਈਆਰ 2004 ਐਸਸੀ 210

(3) MANU/PH/0011/2007

1959 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ 2(1)(i)। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸਟੇਨਗਨ ਅਤੇ ਅਸਲਾ ਇੱਕ ਵਰਜਿਤ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਹੈ"

ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਏਕੇ-47 ਰਾਈਫਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ

ਗਈ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਏ.ਕੇ.-47 ਰਾਈਫਲ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ AK-47 ਰਾਈਫਲਾਂ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਹਥਿਆਰ ਹਨ।

(13) ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਏ.ਕੇ.-47 ਰਾਈਫਲ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ AK-47 ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ, 1959 ਦੀ ਧਾਰਾ 27(3) ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਅਤਿਅੰਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਸਿਰਫ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 (3) ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(14) ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਏ.ਕੇ.-47 ਰਾਈਫਲ ਦੀ ਉਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਗਾਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਥਿਆਰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਥਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ AK-47 ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ, 1959 ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਆਰਆਈ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 357 ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪੀ.ਸੀ

(15) (a) ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਬੁੱਢੇ ਪਿਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਮਰਦ ਵੰਸ਼ਜਾਂ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਦਾ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਕਾਫੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਸਥਾਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਯਾਦ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਆਈ ਬਿਪਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(b) ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਹੁਰੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਜਵਾਨ ਵਿਧਵਾ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਥਾਈ

ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਝੱਲੇ ਗਏ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ। ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਭਰ ਵਿਧਵਾਪਣ ਦਾ ਸਥਾਈ ਦਾਗ ਝੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਆਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਬੁਝਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇਗਾ।

(c) ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਹਿਲੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਰੱਜਿਸ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਬਜ਼ੀ ਵਿਕਰੇਤਾ ਕੁਲਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੀ ਵੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬਦਕਿਸਮਤ ਪੀੜਤ ਕੁਲਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੁਲਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਰੋਟੀ-ਰੋਜ਼ੀ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਮੰਦਭਾਗੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਜੋ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਆਈ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰੋਟੀ ਵਿਜੇਤਾ ਕੁਲਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਕੋਸਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੀ ਉਹ ਰਾਜ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ? ਬੇਸ਼ੱਕ, ਰਾਜ ਲਈ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(d) ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਪੀੜਤ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤ ਮਾਂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਵਿੱਤੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਰਾਜ ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀ ਛੋਟ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸੰਕਲਪ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਪਰਦੇਸੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ, ਜਿਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਉਪਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਸਖਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਾਅ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ 'ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਾਅ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ'। ਸਵੈ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਤੋਂ ਪਰਦੇਸੀ ਹੋਣ, ਅਜਿਹੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਾਅ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਾ। ਇਹ ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਦਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਰਾਜ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਨਿਵਾਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਿਹਾਰਕ ਢੰਗ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਅਤੇ 226 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਾਅ ਦੁਆਰਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਰੁਦੁਲ ਸਾਹ ਵਿੱਚ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਅਤੇ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਾਜ਼ਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਔਰਤ ਨਾਲ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਏ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਵਿੱਚ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਆ:

“ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ। ਹਨੂਫਾ ਖੱਟਨ ਨੂੰ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਪਾਅ ਅਜੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(e) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁਕਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, "ਰਾਜਾ ਕੋਈ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ" ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੀਤ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦੀ।

(16) ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਜਮੈਲ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਏਕੇ-47 ਰਾਈਫਲ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ

ਜਿਸ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਕੀਮਤੀ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸੀ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਮੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਕਰਕੇ ਏ.ਕੇ.-47 ਨਾ ਸੌਂਪੀ ਹੁੰਦੀ, ਇਹ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਨੁੱਖੀ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬੇਕਸੂਰ ਕੁਲਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੀ ਜਾਨ ਨਾ ਜਾਂਦੀ। ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਏ.ਕੇ.-47 ਹਥਿਆਰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟ ਸਕਦਾ।

ਸਿੱਟਾ:-

(17) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 357 ਕਰੋੜ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਪੀ.ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰੁ. ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਅਤੇ ਰੁ. ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਨੂੰ ਦੋ ਲੱਖ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੁਲਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੁਲਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਹੁਕਮ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਸੂਲ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਰਕਮ ਵੰਡੇ। ਕੁਲਿੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(18) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੀਸਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302/120-ਬੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(19) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸਨੂੰ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਆਰਆਈ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਕਤਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

(20) ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰ. ਐਨ. ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ